

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

**Yttrande över Justitiedepartementets betänkande om Ny dataskyddslag
– Kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning,
(SOU 2017: 39)**

Riksarkivet har tagit del av rubricerat betänkande och lämnar följande synpunkter.

Generell synpunkt

Regleringen rörande behandling av personuppgifter kommer med Dataskyddsförordningens ikraftträdande att bli komplext. Riksarkivets anser därför att det är viktigt att regelverket på dataskyddsområdet görs så enkelt och tydligt som möjligt. För att underlätta tolkningen bör nya dataskyddslagens innehåll begränsas till sådana bestämmelser som inte redan regleras i dataskyddsförordningen.

Synpunkter i fråga om arkiv i kapitel 14 Arkiv och statistik

Begreppet arkivändamål av allmänt intresse

I betänkandets avsnitt 14.4.1 Allmänt intresse skriver utredningen att dataskyddsförordningens begrepp arkivändamål av allmänt intresse motsvarar dataskyddsdirektivets begrepp historiska ändamål. Utredningen skriver också att begreppet allmänt intresse inte enkelt låter sig avgränsas och att den närmare innebörden kommer att få klargöras i rättspraxis. Riksarkivet delar uppfattningen att begreppet inte är tydligt och kräver flera överväganden och vill samtidigt hänvisa till den av regeringen aviserade utredningen av arkivväsendet i Sverige.

Utredningen bedömer, betänkandet sidan 215, att myndigheter och andra organ som omfattas av arkivlagstiftningen redan enligt gällande rätt har rättslig grund för behandling av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse. Vidarebehandling av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse ska enligt dataskyddsförordningen inte anses vara oförenlig med de

ursprungliga ändamålen. Någon rättslig grund behöver inte fastställas för sådan vidarebehandling. När arkivmyndigheter tar över en myndighets arkiv så är det enligt Riksarkivet fråga om behandling av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse, vilket alltså har sin rättsliga grund i arkivlagstiftningen.

Riksarkivet anser att den skillnad som finns mellan behandling för arkivändamål av allmänt intresse och behandling utifrån det ursprungliga ändamålet med insamlingen av personuppgifterna behöver tydliggöras mellan myndigheterna och arkivinstitutionerna. Enligt Riksarkivet är myndigheternas arkivering en del av den ursprungliga behandlingen. Det vill säga en behandling av de insamlade personuppgifterna i den arkivbildning som myndigheterna ansvarar för enligt i första hand TF och arkivlagen (1990:782). I arkivförordningen meddelas föreskrifter om när allmänna handlingar ska arkiveras i den löpande verksamheten och informationshanteringen. Denna behandling rymms enligt Riksarkivets mening inom det ändamål för vilket uppgifterna ursprungligen samlas in.

Den behandling för arkivändamål av allmänt intresse som beskrivs i dataskyddsförordningen stämmer däremot överens med den behandling som i Sverige sker hos en arkivmyndighet. Även utredningen har begränsat arkivändamål av allmänt intresse till att enbart omfatta behandlingen hos arkivmyndigheter när det gäller undantagen från den registrerades rättigheter i artikel 89.3 dataskyddsförordningen .

Riksarkivet anser därför att det för att göra användningen av begreppet enkelt och tydligt så bör begreppet arkivändamål av allmänt intresse reserveras för den behandling som sker hos arkivinstitutioner. Den behandling som sker hos myndigheter följer av bestämmelser i tryckfrihetsförordningen, arkivlagen och annan särskild reglering, är ett led i behandlingen av uppgifterna i enlighet med det ursprungliga ändamålet för insamlingen.

Ansvar för överlämnade arkiv

Utredningens skrivning, sidan 216 tredje stycket, anger tydligt att när myndigheter överlämnar arkiven till en arkivmyndighet så upphör den arkivbildande myndighetens behandling av personuppgifter enligt deras ändamål för insamlingen och därmed också deras personuppgiftsansvar. Efter den tidpunkten är det arkivmyndigheten som är personuppgiftsansvarig och den behandling som sker därefter är enbart för arkivändamål av allmänt intresse. Det innebär att det är arkivmyndigheten som prövar och beslutar i fråga om den fortsatta behandlingen av det överlämnade materialet, även i förhållande till den arkivbildande myndigheten som överlämnat arkivet. Det här är en regel som gäller redan idag men som kan vara bra att understryka. Riksarkivet välkomnar därför skrivningen och vill understryka vikten av att klargöra gränsdragningen.

Enskilda arkiv

De enskilda arkiven och arkivinstitutionerna omfattas idag inte av arkivlagstiftningen och saknar därmed den legala grund som förutsätts för att dessa ska kunna bedriva sin verksamhet i likhet med andra arkivinstitutioner, dvs. behandla personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse. Utredningen förslår att regeringen och Riksarkivet ska få meddela föreskrifter om behandling av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse utanför arkivlagstiftningens tillämpningsområde. Riksarkivet delar utredningens uppfattning om att begreppet allmänt intresse är svårt att avgränsa och ser därför behov av att regeringen tydliggör förhållandet mellan de generella föreskrifterna och de förvaltningsbeslut som föreslås beslutas i enstaka fall, samt vad föreskrifterna i praktiken ska reglera.

Riksarkivet ska enligt förslagen även, i förvaltningsbeslut, få fastställa rättslig grund för en enskild arkivinstitutions behandling av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse. Vidare föreslås att Riksarkivet i enskilda fall ska få besluta om att en enskild arkivinstitution får behandla sådana personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse. Riksarkivet föreslås också besluta om att dessa får behandla känsliga personuppgifter. En fråga som utredningen inte berört är den om de enskilda arkivinstitutionerna alltid önskar stå under statlig översyn även om det föreslagna förfarandet ger dessa en legal grund för att behandla personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse. I utredningen ges ingen beskrivning av vad som är alternativet för dessa arkiv. Vad händer om de saknar beslut och/eller aktivt väljer att inte stå under Riksarkivets ”översyn”? Dessa är emellertid frågor som kan belysas i den av regeringen aviserade utredning med uppdrag att se över arkivsektorn i Sverige, och bland annat de enskilda arkivens och enskilda arkivinstitutionernas roll och status.

Riksarkivet ser emellertid behovet och nyttan av föreskrifter och beslut inom området och hanteringen av dessa samordnande av en myndighet. Samtidigt som Riksarkivet bedömer att den föreslagna lösningen är komplicerad. För att exempelvis kunna bedöma och besluta i fråga om känsliga personuppgifter och lämpliga skyddsåtgärder förutsätts att den utpekade myndigheten (Riksarkivet) ges relevant stöd från Datainspektionen vid beredningen av besluten. Det bör därför finnas ett föreskrivet krav på samråd mellan myndigheterna inför beslut.

Vidare vill Riksarkivet framhålla att mandatet som arkivmyndighet och tillsynsmyndighet enligt arkivförordningen (1991:446) 8 § och i instruktionen (2009:1539) är begränsat till statlig arkivverksamhet. I dag har Riksarkivet tillsyn över att de statliga myndigheterna följer föreskrifter och beslut om arkivvård. Av utredningen framgår emellertid inte om det är avsikten att de enskilda arkivens eller arkivinstitutionernas behandling av personuppgifter ska stå under Datainspektionens tillsyn, vilket bör vara mest lämpligt.

Ändringar i arkivförordningen

Rikssarkivet välkomnar dessa förtydliganden och bekräftelse av den tolkning som redan görs vid behandlingen av personuppgifter i arkiv som överlämnats.

Rikssarkivet vill dock med hänvisning till ståndpunkten ovan rörande ansvaret för det överlämnade arkivmaterialet påpeka att det i samtliga paragrafer bör stå,

... i arkivmaterial som **överlämnats** till arkivmyndigheten...
istället för
... tagits emot för förvaring...

Vilket också givetvis gäller för arkivmyndigheter i kommuner, landsting och regioner.

Beslut i detta ärende har fattats av tf. riksarkivarie Anna-Karin Hermodsson. Remissen har handlagts av stabschefen Gunilla Nordström, chefsjuristen Efwä Westre Stövander, 1:e arkivarie Håkan Lövblad, 1:e arkivarie Katalin Gere samt utredare Désirée Veschetti Holmgren (föredragande).

Anna-Karin Hermodsson

Désirée Veschetti Holmgren